

NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 13089

DOS KELBL

Mendele Mokher Sefarim

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

קינדער-לעבן

באווענגליע בעי
בראפעטאמאטיע
אונויבגעשטעלט : ש. פיערט

געבערין דעם 20 איזון דיעצעמבער 1895
געיטסערבו דעם איזון דיעצעמבער 1917

מענדעלע מוכך ספרדים
(שלום יעקב אבידאנזטן)

דאס
כעלבל

3

נומער

דריטע פעריעס

בענאנס אידיעס
1946

“סינדערלעבן”

ביבלאטעם פאר עלטערע קינדער

צונויונגשטיילט:

ש. פ. י. ע. ר. ט.

דאם קעלפל

.א.

ווענטער אטאל, גאנץ פרי, אז איך ב', געלעגן איינגענו-
רעם אונטער דער קאלדרע, פארשלטאָפּן, נאך ניט בעדה האבנ-
דייך אויפֿצּוֹשְׁטִיּוֹן, דערפֿיל איך, ווי מע ווועקט מיך, טארעט
מיך און איין געשרדי:

— גיבער שטי אויפּ, גיבער, גיבער!

איך פּוּ מיך נישט טויט, נישט לעבעדיך אַ כאָפּ אויפּ
אוֹן דערזע פָּאר מיר מיין שווערטעה, אַ מײַזֶּל פּוֹן אַ יַּאֲרֵן
צּוּעַלְפּ. דאס פְּנִימְלַ שִׁינְטַ אַיר, די אַיְגַּעַלְעַד פִּינְקָלָעַן עַפְעָם
מייט אַ גָּלָאנְצַ גַּאֲרַ שְׁמוֹנָה, דאס מַיְלָכְלַ הַאֲלָב אָפּוֹן, אויפּ די¹
ליופּעלעַד עַפְעָם אַ פַּאֲרְגְּלִיוּעַרְתּ מִין שְׂמִיכְעַלְעַ. זַי ווֹיל עַפְעָם
זַגְּנוֹ אָנוֹ קָלוֹ נִישְׁטָ, אָזוֹי פַּאֲרְגְּנַעַטּ אַיר דער אַטְעַם, נַאֲר ווֹאַסּ
זַי שְׁטוּעַטּ אוֹסּ, ווֹאַרְגְּנַדְיקּ זַיךְ, דאס הענטָל, מַיְתְּנַדְיקּ אוֹסּ

עפעם דארט אין דער מיט עטוב:

— א! —

איך גיב א קוק — אוי, געווילד, א קעלבל!

און צויז ווי איך בין באָרוועם, נאָקעט, אין אין העמדל,
טו איך א שפֿרונְג אַראָפּ פֿונְגּעָם גֿעְלִינְגּעָר גֿעְשּׁוֹווֹנְד צו אָם.

די פרײַיד מיט מיר איז געוווען צויז גֿרְוִיס, גֿלְיִיךּ ווי די
וועלט איז מיינְעָן, גֿלְיִיךּ ווי אלְצִדְיָינְגּ אַין אוּר פֿילְטּ מֵיַן שְׁמָחָה.
עפּעַם לְיִיכּתּ די זָוֶן גֿאָר אַנדְעָרְשּׁ, עפּעַם איז דער פרִימְאָרְגּוֹן
מיְלָדְעָר, פֿרִיְינְטְּלָעְבָּר ווי תְּמִידּ, עפּעַם פֿילְטּ זַיְךּ אָוּמְעָטוּם
אין דער לוֹפְטּ וּמוֹטְבוֹדִיקּ, פּוֹל מיט קֿעְלָבּ. אלְצִדְיָינְגּ
שְׁמִיְיכּלְטּ, זָאנְטּ:

— גוֹטּ יוֹסְטּוֹבּ, מוֹלְטּוֹבּ דִּיר מִיטְן קֿעְלָבּ!...

אַיךְ זָעִין מִזּ אָוּפּ די קְנִיעָלָעָךּ, אֲבִיסְלּ פֿוֹנְדְּעָרוּוֹיְיטּוּןּ אָוּן
בְּאַטְרָאָכּטּ מִיר דָּאָם קֿעְלָבּ. אַשְׁיָּינְסּ, אַרוּוּטּ, אַוְיָפּן שְׁטָעָרְןּ
אַז וּוֹיְסָעָרּ פֿלְעָקּ, ווי אַזְלְבָעְרָנְעָ קְאָקָאָרְדּ, גֿאָר אַגְּלָטּ
וּוֹגְנְדָעָרּ!

וואָס ווַיְיטָעָרּ, ווַיְיטָעָרּ גֿיבּ איך מִיר אַ רְוקּ אָונְטָעָרּ, בְּאַ-
קְעָנְעָנְדִּיךּ זַיְךּ מִיטּ אִים גְּעָנְטָעָרּ; ווָאָס ווַיְיטָעָרּ, ווַיְיטָעָרּ גֿיבּ-
אַיךְ עַם אַ גְּלָעָטּ, דָּאַ אַ טָּאָפּ, דָּאַרְטּ מִיטּ אַ פֿינְגּעָרּ, אַרְיִינְקְוָנְ-
דִּיךּ אִים בְּשַׁעַתּ-מְעַשָּׂה אַין די אָוְגָןּ, בְּיוֹ אַיךְ וּעְרָ דָּעָרְמִיטּ
שְׁוִין אַ גְּאָעָנְטָעָרּ שְׁמַעְלָקָעּ אָוּן לְאֹזּ אִים אַראָפּ אַ רְאָבָן „שְׁלוּ-
עַלְיכֶּם”, אָזְוִי טָאָקָעּ מִיטּ דָּעָרּ גְּאַנְצָעָרּ הָאָנְטּ, מִיטּ אַלְעָ פֿינְגּ-
עָרָה.

דאס קעלבל האט, אפנימ, נאך נישט געווויסט דעם טויטש
 פונעם „שלום-עליכם“, מיט זואס מע עסט עס, ווארים עס האט
 זיך עפעם געפילט ווי באליידיקט, און, צונזעפנעמענדיק זיך
 מיט אלע קראפטן,
 געפרדווט אופ-
 שטיין. פרייער
 האט עם אנגעההי-
 בן היגטן ארום,
 פאמעלעכן, פאמע-
 לעכנ זיך גע-
 שטעלט אופ די
 הינטערשטע פיס-
 לער, בליבנדיק
 אングעשפארט אופ
 די קני פון די פע-
 דערשטע, וו אט
 נאך פאָרליגט אונ
 טער זיך. שפטעטער
 אכימל האט זיך עם שוין געשטעלט אופ אלע פיר פים, וואס
 האבן זיך געשאָקלט ווי פיסלעך פון א ציעשאָטעןעם טיש.
 איז איז עס, שאָקלענדיק זיך אומגעולםפערט, אויסשטעלענדיק
 א פאָר קעלבערנע אוניגן, א היפשׂע ווילע געשטאנגען — און
 פלויזים פאָרורייסט עם דעם וויאַד און גאָלאָפ, גאָלאָפ איבער
 דער שטוב.

עס וווערט א רעש, א געפֿילדער. עס פֿאלט אום די באָנק

טיטן צעבראכגענעם פימל, עם דערשרעken זיך די הינער, פליין
טשוגענערוויז איבער טיש און בענק, צעברעכן א גלוול, קערן
איבער עפעם א שילט. די מאמע ביי דער קימפעטארן, בי
דער בהמה הייסט עם דארט אין הויז, דערהערט דעם טאראָ
ראָם, דעם הארטידער, לוייפט אין איזן אטעם אריין אין שטוב
שטארק אויפגעבראָקט און לאזט אוים איר צאָרֶן צו מײַן קאָפ.

אוועקגעגענגען פון דערהיים אין של בין איך מיט א
קאָפ פול מיט קעלבל. וועמען איך האָב באָגענט אַוִיפַן... וועג,
האָב איך צוגעוזאנט די בשורה: אונדווער קו האָט געהאט א
קעלבל! פאָר אַיטלעכַן פון מײַנע באָקאנטע יונגעַך האָב איך
אָפְּגָּעַלְּוִיבָּט אין טאג אַריין דאס קעלבל, אונטערשמייכלענדיק
דערביי פון גראָום הנאה, ווי אַ בעל-שמה. געמיינט דערטיט
— הע-הע! לאזן זוי מיר מקנא זיין! וועמען מיר האָט געטויגט,
האָב איך צוגעוזאנט וויזן אַים דאס קעלבל, אינניינעם מיט מיר
זיך דערטיט אַכְּסֵל אַנְשְׁפִּילְן. בי אַינְעַם אַפְּלִיו האָב איך גע-
נוּמָּעַן פָּאָרוּם אַ פָּאָרְמָעַן קָנְעַפְּ מִיט אַדְלָעָרָם אָן אַ יעַ-
רִיכְּזִ-בִּיטְּעָלָעָ, שׂוּעְרָנְדִּיק אִים אָז דער כִּבְּודָ פָּאָרְן רִיכְּנְדִּיק
צָוָּם עַדְשָׁתָן אַוִיפַן קָעְלָבָל גַּעֲהָעָר אִים.

עם פָּאָרְשְׁטִיט זיך, אָז פָּאָר גְּרוּם שְׁמָה אָן אַזְּוִי פִּיל
גַּעֲשַׁעְפָּטָן האָב איך פָּאָרְשְׁפְּעַטְּיקָט קָוּמָעַן אָן של.

קָוּמָעְנְדִּיק אָהִים, אָז די ערְשְׁטָע זָאָךְ מִינְעַ גַּעֲוֹעַן —
קָעְלָבָל. שְׁטִיל, אוֹפֶּף די שְׁפִּיעַן פִּינְגָּעָר האָב איך בשְׁתִּיקָה מִיר
צַוְּגַּעַנְבָּעַט צָוָּם קָעְלָבָל. אַנְגָּעָהוּבָן האָט זיך בי מִיר, ווי דער
שְׁטִיגְעָר אִיז: פְּרִיעָר אַ קּוֹק, אָז עַסְנָן פָּאָר לִיכְשָׁאָפְּטָ מִיט די
אוֹינְגָן; אָז וַיְיַלְעַ אַרוּם שְׁוִין אַ גְּלָעַט, אַ טָּאָפְּ, דָּעְרָנָאָר אַ

האלזון, און אַרומגעמען, נאָר אַ נפש אַחת. אָוּן לְסֹוף שׁוֹין
גראָבלעָר, מְחִילָה אַ קְוּוּטָשׁ, אָוּן מֵיָּן קָעָלְבָּל טָוֶת אַ שְׁפָרְנוֹגֶ
אַהֲיָן-אַהֲרָר אַיבָּעָר דָּעָר שְׁטוּב. וּוּעֶרטָּעָם אַן אַיבָּעָרְקָעָרָעָנִישׁ,
אוּן עַמְּ רַעֲגָנֶט אַוִּיפָּה מִיר פָּעָךְ אָוּן שְׁוּעָבָּל, נאָר אַ שְׁרָעָךְ!

די לְיִכְּעַ צָוֵם קָעָלְבָּל אַיּוֹ בֵּי מִיר גַּעֲוָזָקְפָּן מִיטָּ יְעָדָן טָאגֶ,
אוּן צָוְגְּלִיךְ מִיטָּ אִיר — די יִסְוִוִּים; הַאֲרָצָוְיִוְתִּיק מִינְגָּעָר, וּוּאָם
זַי הַאֲטָט מִיר אַנְגָּעָמָאָכֶט. מֵיָּן קִינְדָּעָרִישׁ הַעֲרָצָל אַיּוֹ פָּאַרְאָלָאָפָּן
מִיטָּ בְּלוּטָ, הַאֲטָט נִישְׁתָּ גַּעֲקָאנְטָ רְוִיכָּן אַן פָּאַרְדְּרָאָם הַעֲרָן דָּעָם
שְׁמוּעָם אַיבָּעָר דָּעָם קָעָלְבָּל, וּוּי מַעַּ וּוּילָ, עַמְּ נַעֲבָּעָדָ, קְוִילְעָגָן,
זַיְיָ מַעַּ דִּינְגָּטָ זַיְיָ מִיטָּ דָּעָם קְצָבָ. עַמְּ שְׁטִוִּיטָ זַיְיָ, קְוַקְטָ, קְוַקְטָ
אַזְוִי גּוּטָ, הַיְּמִישׁ, לְעַקְטָ דָּעָר מַאֲמָעָם הַאנְטָ אַזְוִי לִיבְלָעָדָ—
פְּרִיאַנְטָלָעָר, אוּן דָּא שְׁאָצָטָ מַעַּן אַפְּ דָּעָם וּוּעֶרטָּעָם פָּוּן זַיְיָ לְעַקְעָרָ,
פָּוּן זַיְיָ צִינְגָּלָ! סְ'אַיּוֹ עַפְּעָם טָאָקָעָ אַ גַּעֲוָאָלָדָ, אַ רְצִיחָה!

עַמְּ הַאֲטָט מִיר וּוּיָי גַּעֲטָאָן דָּאָם הַאֲרָץ אַוִּיפָּן קָעָלְבָּלָ: גַּעַ
וּאָלָדָ, אַ רְחַמְנָותָ! עַמְּ הַאֲטָט מִיר פָּאַרְדְּרָאָסָן, גַּעֲבָרָעָנָטָ, גַּעַ
בְּדָאָטָן, גַּעֲוָאָלָדָ, וּוּאָם וּוּילָ מַעַּן הַאֲבָן-נַעֲבָעָדָ—פָּוּן זַיְיָ לְעַבְנָן!
וּוּעָר וּוּיְסָטָ, צַוְּוּאָם דָּאָם וּוּאָלָט גַּעֲפִירָטָ, וּוּעָן עַמְּ זַאָל
זַיְיָ נִישְׁתָּ גַּעֲוָעָן אַונְטָעָרְדוּקָן פְּלוֹצִים אַזְוִינָם, אַוִּיפָּה וּוּאָם מַעַּ
הַאֲטָט זַיְיָ כָּלְ נִישְׁתָּ גַּעֲרִיכָּתָ.

ב.

סְ'אַיּוֹ אַ וּוּינְטָעָר-נַאֲכָטָ. אַ פְּרָאָסָטָ מִיטָּ אַ זַּוְינָטָ. אַ פְּרָאָסָטָ
אַ בְּרַעְנְעַנְדִּיקָעָר, אַ וּוּינָטָ אַ שְׁטוּרָעְמְדִיקָעָר. עַמְּ בְּלָאָזָטָ, פִּיְפָטָ,
רִיפָּסְקָרִיפָּ, וּוּי אַוִּיפָּה אַ חַתּוֹנָה פָּוּן טְוִיזְנְטָעָרָ רְחוּחוֹתָ; עַמְּ
שְׁפָרִינְגָּעָן, טָאָנְצָן זַיְלָן שְׁנִיָּיָ, דְּרִיְיעָנְדִּיקָן זַיְיָ מַשְׁוֹגְעַנְעַרְוּיוֹיָ

אייבער די גאָסן. עם קנאָקן, טראָסְקען דעכער, עם חײַילט,
זוייעט אַין די קוּיַמעַנִס אָוֹן עַמְשׂוּמָן, צימְבָּלָעַן שְׁוִיבָן אַין
די פֿעַנְצָטָעַר.

אויף דער גָּסְטָקְיַין לְעַבְדֵּיק בְּאַשְׁעַפְעַנִּישׁ, נִישְׁטָמָא אַין
יְוִידְיֻשׁ עַבְהָמָה, אַלְעַ וְוִי אַוְסְגָּעַרְאַמְתָּ. אָוֹן וּוּלְכָעַ זְוִינְגָּן פֿאָרָ-
בְּלִיבָּן דָּא, לִיגָּן בְּאַגְּרָאַבָּן אָז אַךְ-אָזְנוּזְיוּזִי זָוְזִי, טִיף אַיבָּעָר
די אוּירָן אַין שְׁנִי.

אַזְנוּזְעוּרָבָהָמָה, עַפְעַס נָאָךְ, מִישְׁטְיַיְינָס גַּעֲזָאנָטָ, אַ שְׁטִיקָל
קִיטְפֶּעַטָּאָרָן, הָאָט אַונְטָעַרְגָּעַנְעַכְטִיקָט אַין דָּעַט פֿינְצָטָעָרָן
הָוּזָן, אַין גַּעַץ אָוֹן שְׁמוֹעַ. וּוּסְמַעְתָּן בְּלָאָזָט פָּוּן אַוְיבָּן, פָּוּן אַונְטָן,
פָּוּן אַלְעַ זְיוּטָן, וּזְזָוְסָאַיְזָן אַומְצָקָוּטָעָן פֿאָרָקָעלָטָן. אָוֹן וּוּאָסָט
טוּת אַבָּהָמָה? אַבָּהָמָה טַעַלה-גְּרַהַת (מַאַלְעַ-גִּירַעַט), חַזְרָתָן,
קִיְּמָת אַיבָּעָר אַלְעַ פֿרְיוּרְדְּיַקָּעָ, שְׁוֹזָן הַאלְבָ-פֿאָרְדִּיְתָעָ, אַז נִיעַע
שְׁפִּיאָזָן פֿאָרָזָן וְיַדְעַת אַזְנוּזְעוּמָת — אָוֹן בַּיּוֹם אַיבָּעָרְקִיְּעָן
אַרוּם אָוֹן לְאָזָן זִיךְרָן אוּזָן אַין שְׁטוּבָ.

אויף מָאָרְגָּן גַּאנְזָן פְּרִי הָאָט מִיךְ אַוְיפֶּגְנָעָוּקָט פּוֹנוּסָט
שְׁלָאָפָּעָט בְּיַטְעָר גַּעַשְׂרִי, אַ יְאָמָעָר, אַ קְלָגָן, וּוּסְמַעְתָּן בְּאַזְוּוּנָט
אַ טְוִיטָן.

דָּאָם וּוּיְינָט, שְׁרִיּוֹת די מַאֲנָעָן.

וּוּאָסָט אַיזָּן? — גַּעַפְגָּרְטָן די בְּהָמָה!

דָּאָם הוּזְגָּעַזְוִינָט אַיז פֿאָרָאָוּמָעָרט, אַין שְׁטוּב הַעֲרַשְׁתָּן אַ
טְרוּוּיָעָר. אַלְעַ שְׁטִיְיָעָן פֿאָרָאָוּמָעָרט, וּוּיְיָבָעָר, שְׁכָנוֹת, אוּזָן אַין
דָּעַרְמִיט. די מַאְמָעָ אַיז מַסְפִּיד פֿאָר זָוְזִי די בְּהָמָה, דָּעַרְצִיּוֹלָט

אירע שכחים, איר קעו און פוטער, נאך מעלות אזעלכע, אל-
דאם גוטס, פון וועלכע איך האב פריער גאנרנישט געווומט.

— „הערת א מעשה — זאגנט זי מיט א ווינגענדיקן ניגנון
— היינט גאנץ פרי אט די טיר אט-א, פון דער שטוב אין דעם
הוין, עפנ איך. גוי איך ווי א באלאכאמטע מעלקן פרי ארין.
דאם מעילקשעפל אין דער האנט, שטרוי צום פרענסן האט דער
באקאנטער גוי נאך נישט געבראכט — פארגענסן. א פראפט
אָ שרעק. ציימט מעלקן. רופ איך: מאיז-מאיז-מאיזן זי רופט
זיך נישט אָפ. גוי איך שוין צו נאענט, איך ניב אָ קוּק — אוּי,
אָ דונער האט מיך נישט דערשלאנן, זי אוּז טויטן! גאנר פלויצים,
ערשת נאכן קעלבן זיך, פנרט עס אָ בהנה!...“

און אין דערמייט הספֿד פְּלייט ארין פונעם אלקערל דאם
קעלבל, האיז-האַז מיט אָ פְּאַרְדִּיסָן ווּיְדָל, אָ פְּאַרְוּזָאַרְפָּן קעפל,
„מע-מע“ אין איין קול. דאם האַרְזָן רִיסְמֶט בֵּי אִיטְלָעָן אין
שטוב, קוֹנְדִּיק אוּפָּ דער יְתֻמָּה, נְעַבָּע. אַלְעַ פְּאַרְשְׁטִיעָן
דעַם טִיטִיש פָּוּן „מע“. ווֹאַס דָּעַר „עַן“ באַטְיִיט. דאם מעקעט
עס, נְעַבָּע, נאך דער ברוּסָט, עס ווּיל עַסְן. דאם מעקעט עס,
בעט זיך צו דער מָאַמָּעָן, זי זאל עס אוּיסְצָוָאנָן, אַפְּלָעָן מִיט
דער צוֹנָג. ווּיְבָעָר — שְׁכָנוֹת ווִישְׁזָן די גַּעַז, די אוּוָן. אַיְינָע
פָּוּן זַיִן, אָ ווּילְקָעְנָעְנָדִיקָע, ווֹאַס שִׁיט אין די רִיד ווּרְטָעָר
פָּוּן די הַיְּלִיקָעָן חַכְמִים, פְּאַרְכָּאַפְּט זַיִן פְּרִיעָר אָוּן צַעְלָאָזָט זַיִן
אין אָ ברִיאַטָּן שְׁמוּעָם:

— מײַן עַזָּה-טוּבָה ווּאַלְטָן גַּעֲוֹעָן, דאם קעלבל זאל בליבָן
לְעָבָן. זאל עס בֵּי אוּיך זַיִן האַדְעָזָעָן, אַיר זַוְעַט עס שְׁפִיְין

אמאל מיט שאלעכז פון קארטטאפל, אמאל מיט אביסל קליען,
דאם אביסל, יענע אביסל. וואם קאן עם זיך אונזען אין באלאַ
באטשייקיט אָkulbel? אִיד פאָרשטייט, פון אָkulbel וואָקסט
אוים אָ בהמתה, און אָ בהמתה אויז גוט, תמייד אָנגעליגט, ווער
שמועט ביי היינטיקע צייטן און בפרט נאָך ביי יידן. אָודָּ
אָדָּך!

אלע ווייבער באָסעווען צו, די מאָמע לאָזֶת זיך אַינְרַיְדַן.
דאָם קעלבל בלײַכט לעבען — און מיר פאָלט אָראָפַט אָ
שטיין פונגעם האָרצַן.

וְעַד כֵּן דָּם צִנְיֹרֶשׁ תְּעַזֵּז

אנו מושג

— 7 —
— 8 —
— 9 —

卷之三

- 2 -

19. 12. 1961

ANSWER

在這裏，我們可以說，當我們說「我」的時候，我們就是說「我」，就是說「我」，就是說「我」。

1. *Chlorophytum comosum* (L.) Willd. (Asparagaceae) (Fig. 1)

Journal of Health Politics

卷之三十一